

Undersøgelser, vil der hengaa en rum Tid, og først derefter skal Ministeren komme til Rigsdagen med Forslag. Jeg forudser, at Ministeren, naar dette Forslag vedtages, ikke vil kunne komme til Rigsdagen i 1918, maaske heller ikke i 1919, thi Forundersøgelserne skal jo først være afsluttede, og naar man først i 1920 kan begynde med Anlæg af Kanaler, som kan skabe Afvanding i 1921, kunde det dog være, at vi er kommet hen paa et Tidspunkt, da det er en overordentlig slet Forretning at have købt disse store Mosearealer.

Helt anderledes stiller Sagen sig, hvis man følger Tanken i det fremsatte Lovforslag, den Tanke, som fandt almindelig Tilstlutning hos alle Partier ved Sagens første Behandling, og som gik ud paa, at man umiddelbart, straks i dette Foraar, om en eller to Maaneder, skulde begynde Gravningen af Afvandskanaler, bygge Barakker og sende arbejdsløse derop. Derved vilde man opnaa to Ting, for det første straks at skaffe Arbejde og dernæst allerede i Sommer at foretage de Arbejder, som i alt Fald vilde forøge Moseproduktionen for næste Aar. Dette er der Mening i, og det er der Fornuft i, men det er givet, at hvis man vedtager Lovforslaget, som det nu foreslaas af Flertallet, er der ikke mindste Udsigt til hverken af afhjælpe Arbejdsløsheden, medmindre den da, hvad Gud forbyde, skulde være mange Aar endnu, eller til at afhjælpe den nuværende Brændselsnød; man vil i bedste Fald først kunne skaffe Brændsel i en fjern Fremtid, naar Priserne maaske er ganske andre, end de er nu.

Den ærede Ordfører (N. C. Christensen) kritiserede det af mig stillede Ændringsforslag, som forudsætter, at man opnaar Overenskomst med Ejerne. Ja, hvis man gaar ud fra, at disse Ejendomme er saa uhyre værdifulde ogsaa for Ejerne, vil det naturligvis være sin Sag at tænke paa at opnaa en saadan Overenskomst. Men hvad er det, der er Tale om? Der er Tale om at henvende sig til Ejerne af disse Arealer og sige: Staten ønsker at erhverve dem ved mindelig Overenskomst, ganske som det ærede Medlem fra Herning (Westergaard) har anbefalet for Venstres Vedkommende — ved mindelig Overenskomst først og fremmest. Og dernæst siger man til Ejerne: Vi vil straks iværksætte de store Arbejder, som behøves for at løfte Skatten, for at gøre den store Tørveudvinding mulig, og vi vil da, naar disse Arbejder er fuldførte, og naar Forundersøgelserne er færdige, have

Valget mellem enten at erhverve til den Pris, vi kan aftale, eller lade jer beholde Moserne og endda faa Ret til at benytte de af os foretagne Forarbejder paa rimelige Vilkaar. Det maatte være højst besynderlige Ejere, som ikke gerne gik ind paa saadanne Forslag, og der er ikke mindste Grund til at antage, at Ejerne i dette Tilfælde ikke skulde være villige til at slutte en saadan rimelig og for begge Parter fordelagtig Overenskomst. Thi den vilde være fordelagtig for Staten, fordi Staten kan løse de Opgaver, der er Tale om, uden for Øjeblikket at binde sig til de store Udgifter, og den vilde være fordelagtig for Ejerne, for der vilde intet Tab blive for dem derved. De havde Mulighed for at faa afhændet Arealerne til den Pris, der overhovedet kunde opnaas for dem, og de havde højst den Risiko, at de ikke blev afhændet, og saa maatte Værdien af Arealerne i hvert Fald være forøget ved de foretagne Arbejder, og ingen Ejer vilde forlange, at han skulde kunne udnytte denne Afvanding og de Færdselsveje, Kanaler o. s. v., der maatte være tilvejebragte, for ingenting. Jeg tror, at det Forslag, jeg har stillet, baade er forstandigt, let gennemførligt og økonomisk, og at det er det eneste af de stillede Forslag, som løser de Opgaver, man har stillet fra først af, og som var Meningen med hele Lovforslaget, nemlig af afhjælpe Arbejdsløshed, at fremme Udnyttelsen af Moserne, saa at der i fornødent Fald kan fremskaffes store Brændselsmængder, saa hurtigt det overhovedet lader sig gøre.

Gaar man den anden Vej og følger Flertallets Ændringsforslag, gaar man ganske bort fra Ministerens Plan og giver ham et Lovforslag, som bebyrder Staten med kostbare Ejendomme og paa et Grundlag, om hvilket man med Rette kan sige, at man ved aldeles ikke, om det kan lønne sig for Staten. Hvis man gaar ind paa dette Princip at sige: her ligger muligvis en Værdi, nu vil Staten erhverve den Ejendom, og hvis det viser sig, at den er fordelagtig, vil man udnytte den — hvis man gaar ind paa dette Princip, hvad forhindrer da, at man eksproprierer den ene Ejendom efter den anden her i Landet til Fordel for en eller anden statsdrevne Virksomhed og saa ser, om det kan betale sig at gøre noget ved den? Det kan man ikke sige er i Overensstemmelse med Grundloven. Grundlovens tydelige Forudsætning er, at Ekspropriation skal kun kunne finde Sted, naar Almenvellet kræver det, men ikke, naar man blot tror, at man ved at overtage en Ejendom maaske, maaske ikke, kan gøre Forretning